

4

**Ποινικός
Κώδικας**

ΚΩΔΙΚΕΣ ΤΣΕΠΗΣ

4

Ποινικός Κώδικας

ΕΚΔΟΣΗ

29η

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2026

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Θωμάς Σάμιος

Π.Ν.

ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Ο νέος Ποινικός Κώδικας, ο τρίτος κατά σειρά του νεότερου ελληνικού κράτους (μετά τον Ποινικό Νόμο του 1833 και τον Ποινικό Κώδικα του 1950), αποτέλεσε προϊόν μακράς νομοπαρασκευαστικής εργασίας. Το έργο της νομοπαρασκευαστικής επιτροπής, σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο του κυρωτικού του Ποινικού Κώδικα νόμου, «ήταν κατ' αρχήν ο εξορθολογισμός και εκσυγχρονισμός του συστήματος ποινικών κυρώσεων, η "ανακαίνιση" διατάξεων του Ειδικού Μέρους που με την πάροδο του χρόνου έχουν χάσει τη σημασία και τη ρυθμιστική τους εμβέλεια και η αντιμετώπιση ζητημάτων που επηρεάζονται από την αληθώς επαναστατική τεχνολογική πρόοδο και τις κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές αλλαγές σε εθνικό και οικουμενικό επίπεδο».

Ο Κώδικας κυρώθηκε με τον Ν. 4619/2019 και τέθηκε σε εφαρμογή την 1.7.2019. Σύντομα, όμως, κατέστησαν αναγκαίες νέες παρεμβάσεις σε πλήθος άρθρων του. Οι πρώτες δεκατρείς εξ αυτών έλαβαν χώρα με την Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου της 27.6.2019 υπό τον τίτλο «Διευκόλυνση της άσκησης του εκλογικού δικαιώματος στις εκλογές της 7^{ης} Ιουλίου 2019 και ρύθμιση κατεπειγόντων θεμάτων» (ΦΕΚ Α' 106/27.6.2019). Στις 16.7.2019 δημοσιεύθηκαν στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως "διορθώσεις σφαλμάτων" στον Ποινικό Κώδικα (ΦΕΚ Α' 122/16.7.2019). Στις 9.8.2019 ακολούθησε ο Ν. 4623/2019, στον οποίο επαναλαμβάνονται οι νομοθετικές παρεμβάσεις που είχαν περιληφθεί στην Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου της 27.6.2019. Επιπροσθέτως, με τον ίδιο νόμο ανεστάλη η ισχύς των διατάξεων του Ποινικού Κώδικα κατά το μέρος που προβλέπεται σε αυτές η παροχή κοινωφελούς εργασίας, ενώ στις μεταβατικές διατάξεις εισήχθη εξαίρεση ως προς την προσαρμογή των στερητικών της ελευθερίας ποινών που προβλέπονται σε ειδικούς ποινικούς νόμους (άρθρο 463 παρ. 2 και 3 ΠΚ) αναφορικά με τα αδικήματα του (τότε ισχύοντος) νόμου για την προστα-

σία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς (Ν. 3028/2002), με την προσθήκη παραγράφου 6 στο άρθρο 463 ΠΚ.

Η αναθεώρηση του κειμένου του Ποινικού Κώδικα συνεχίστηκε με τον Ν. 4637/2019 («Τροποποιήσεις Ποινικού Κώδικα, Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και συναφείς διατάξεις» – ΦΕΚ Α΄ 180/18.11.2019), με τον οποίο επήλθαν σημαντικές νομοθετικές μεταβολές, μεταξύ άλλων, σε ζητήματα που αφορούν τις ποινές, την ρύθμιση του εγκλήματος των βασανιστηρίων, το αδίκημα της δωροδοκίας και της δωροληψίας υπαλλήλων, δικαστικών λειτουργών και πολιτικών προσώπων, τις προσβολές κατά της πολιτειακής εξουσίας, τις διατάξεις για την εγκληματική οργάνωση, την τρομοκρατική οργάνωση και την αξιόποινη υποστήριξη, την κατασκευή και κατοχή εκρηκτικών υλών, τα εγκλήματα κατά των συγκοινωνιών, την συγκρότηση μιας νέας διακεκριμένης παραλλαγής του εγκλήματος της κλοπής που τιμωρείται σε βαθμό κακουργήματος (όταν το αδίκημα τελείται από δύο ή περισσότερους που είχαν οργανωθεί με σκοπό την τέλεση κλοπών – άρθρο 374 παρ. 1 στοιχ. δ΄ ΠΚ) και την απιστία.

Μια νέα παρέμβαση έλαβε χώρα με τον Ν. 4777/2021 (ΦΕΚ Α΄ 25/17.2.2021), με τον οποίο τροποποιήθηκε το άρθρο 168 ΠΚ, πριν από την γενικευμένη αναθεώρηση των διατάξεων του Ποινικού Κώδικα με τον Ν. 4855/2021 (δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ Α΄ 215/12.11.2021, το οποίο λίγες ημέρες αργότερα, στις 18.11.2021, “επανακυκλοφόρησε” λόγω σφάλματος). Με τον τελευταίο αυτό νόμο (έναρξη ισχύος: 12.11.2021, δυνάμει του άρθρου 203 του Ν. 4855/2021) υπέστησαν νομοθετική μεταβολή (συμπεριλαμβανομένων των άρθρων που προστέθηκαν) εκατό άρθρα του Ποινικού Κώδικα. Στην σχετική Αιτιολογική Έκθεση επισημάνθηκε ότι «το [...] σχέδιο νόμου περιλαμβάνει τροποποιήσεις, βελτιώσεις, εξορθολογισμό των προβλεπόμενων ποινών, επαναφορά σημαντικών διατάξεων, οι οποίες είτε είχαν καταργηθεί, είτε είχαν υποβαθμιστεί σε πλημμελήματα, επισύροντας χαμηλότερες ποινές και προκαλώντας το κοινό περί δικαίου αίσθημα. Επιπλέον, εισάγει διατάξεις με στόχο να αντιμετωπισθούν οι δυσλειτουργίες που παρατηρήθηκαν κατά την προηγούμενη διετία εφαρμογής των νέων κωδίκων και να αποκαταστήσουν την ασφάλεια δικαίου».

Στην συνέχεια με τον Ν. 4871/2021 («Μεταρρυθμίσεις στο νομοθετικό πλαίσιο της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών και άλλες επείγουσες διατάξεις» – ΦΕΚ Α΄ 246/10.12.2021) επήλθαν νέες νομοθετικές μεταβολές στα άρθρα 81 παρ. 5, 104Α παρ. 4, 105Α παρ. 4, 129 παρ. 5 και 6, 264 παρ. 1, 463 παρ. 3 και 465 παρ. 2 και 3 του Ποινικού Κώδικα.

Με τον Ν. 4908/2022 («Μέτρα αντιμετώπισης της οπαδικής βίας, ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των λεσχών φιλάθλων, αθλητικός εθελοντισμός, πνευματικός αθλητισμός, ηλεκτρονικός αθλητισμός [e-sports], εργασιακός αθλητισμός, άλλες διατάξεις για τον εκσυγχρονισμό της αθλητικής νομοθεσίας και λοιπές διατάξεις» – ΦΕΚ Α΄ 52/11.3.2022) στην νομοθετική τυποποίηση του εγκλήματος της “συμμορίας” (άρθρο 187 παρ. 3 ΠΚ) προστέθηκαν κατηγορίες πλημμελημάτων για την διάπραξη των οποίων οργανώνονται οι δράστες, και συγκεκριμένα των αδικημάτων που στρέφονται κατά της προσωπικής ελευθερίας, της ιδιοκτησίας ή της περιουσίας. Η εν λόγω προσθήκη βασίσθηκε στην σκέψη ότι «τα συγκεκριμένα αδικήματα, όταν τελούνται με μορφή πολυπρόσωπη, δεδομένης της ιδιαίτερης ποινικής τους απαξίας και των ειδικών περιστάσεων υποδομής και οργανωμένης δράσης, εγκυμονούν σημαντικό κίνδυνο διασάλευσης της δημόσιας ασφάλειας και κοινωνικής ειρήνης». Επίσης, με τον ίδιο νόμο προστέθηκε παράγραφος 6 στο άρθρο 187 ΠΚ, στην οποία προβλέπεται ότι, επί καταδίκης για αξιόποινη πράξη του άρθρου αυτού (ανεξαρτήτως του αν πρόκειται για κακούργημα ή πλημμέλημα), «η ποινή δεν αναστέλλεται ούτε μετατρέπεται με κανέναν τρόπο, τυχόν δε ασκηθείσα έφεση δεν έχει αναστέλλουσα ισχύ», και τούτο, σύμφωνα με την Αιτιολογική Έκθεση, «λόγω της μείζονος ποινικής απαξίας των εν λόγω αδικημάτων αλλά και της ανάγκης αποτροπής των δραστών από την τέλεση τέτοιων πράξεων».

Εκτεταμένες παρεμβάσεις στο κείμενο του Ποινικού Κώδικα έλαβαν χώρα με τον Ν. 4947/2022 («Ενσωμάτωση της Οδηγίας [ΕΕ] 2019/713 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 17^{ης} Απριλίου 2019 για την καταπολέμηση της απάτης και της πλαστογραφίας μέσω πληρωμής πλην των μετρητών και την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2001/413/ΔΕΥ του Συμβουλίου [L

123] και λοιπές επείγουσες διατάξεις» – ΦΕΚ Α' 124/23.6.2022), με τον οποίο ενσωματώθηκε στην νομοθεσία μας η Οδηγία 2019/713 της 17^{ης} Απριλίου 2019. Με την ενσωμάτωση της Οδηγίας ο νομοθέτης επιδίωξε την αντιμετώπιση διαφόρων πράξεων (απάτης, πλαστογραφίας, παραχάραξης κ.λπ.) που τελούνται με μέσα πληρωμής πλην των μετρητών ή σχετίζονται με αυτά. Μεταξύ άλλων, με τον Ν. 4947/2022 εισήχθη αυθεντικός ορισμός των «μέσων πληρωμής πλην των μετρητών» (στο άρθρο 13 ΠΚ), επήλθαν εκτεταμένες τροποποιήσεις στις διατάξεις των εγκλημάτων περί το νόμισμα του ενάτου κεφαλαίου του Ειδικού Μέρους (άρθρα 207 επ. ΠΚ), τυποποιήθηκε εκ νέου ως ποινικό αδίκημα η φθορά ψηφιακών δεδομένων (άρθρα 379 και 379Α ΠΚ), εντασσόμενη συστηματικά στο υποκεφάλαιο των εγκλημάτων κατά της ιδιοκτησίας του εικοστού τρίτου κεφαλαίου του Ειδικού Μέρους, ενώ στο άρθρο 346 ΠΚ προβλέφθηκε το αδίκημα της "εκδικητικής πορνογραφίας", ως πράξη που προσβάλλει τα έννομα αγαθά της γενετήσιας ζωής, της γενετήσιας ελευθερίας και, υπό προϋποθέσεις, της ανηλικότητας.

Με τον Ν. 5002/2022 («Διαδικασία άρσης του απορρήτου των επικοινωνιών, κυβερνοασφάλεια και προστασία προσωπικών δεδομένων πολιτών» – ΦΕΚ Α' 228/9.12./2022) αφενός μεν αυστηροποιήθηκε το πλαίσιο ποινής των εγκλημάτων των άρθρων 370Α (για την παραβίαση του απορρήτου της τηλεφωνικής επικοινωνίας και της προφορικής συνομιλίας) και 370Ε ΠΚ (για την παραβίαση μη δημόσιων διαβιβάσεων δεδομένων ή ηλεκτρομαγνητικών εκπομπών), των εν λόγω αδικημάτων τρεπομένων από πλημμελήματα σε κακουργήματα, αφετέρου δε προστέθηκε στον Ποινικό Κώδικα άρθρο 370ΣΤ με τίτλο «απαγόρευση διακίνησης λογισμικών, συσκευών παρακολούθησης και άλλων δεδομένων».

Με τον Ν. 5005/2022 («Ενίσχυση δημοσιότητας και διαφάνειας στον έντυπο και ηλεκτρονικό Τύπο – Σύσταση ηλεκτρονικών μητρώων εντύπου και ηλεκτρονικού Τύπου – Διατάξεις αρμοδιότητας της Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας και Ενημέρωσης και λοιπές επείγουσες ρυθμίσεις» – ΦΕΚ Α' 236/21.12.2022) τροποποιήθηκε το άρθρο 191 ΠΚ. Η αναφορά στην ικανότητα των ψευδών ειδήσεων να προκαλέσουν ανησυχίες ή φόβο στους πολίτες ή να κλονίσουν την εμπιστοσύνη του κοινού στην εθνική οικονομία κ.λπ. απαλεί-

φθηκε, το αδίκημα τράπηκε σε έγκλημα συγκεκριμένης διακινδύνευσης, τροποποιήθηκε η απειλούμενη ποινή και καταργήθηκε η διακεκριμένη παραλλαγή της επανειλημμένης τέλεσης της πράξης.

Με τον Ν. 5023/2023 («Αρχή της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως αναπηρίας ή χρόνιας πάθησης, επικαιροποίηση της ορολογίας του Αστικού Κώδικα, του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, του Ποινικού Κώδικα, του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, του Κώδικα Συμβολαιογράφων και του ν. 4478/2017, για την εναρμόνισή της με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία που κυρώθηκε με τον ν. 4074/2012 και λοιπές διατάξεις για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη δικαιοσύνη των ατόμων με αναπηρία» – ΦΕΚ Α΄ 34/17.2.2023) επήλθαν τροποποιήσεις στην ορολογία που χρησιμοποιείται στα άρθρα 69 παρ. 1, 105B παρ. 4 και 123 παρ. 1 ΠΚ, με την αναδιατύπωση όρων και την αντικατάσταση εκφράσεων για τα άτομα με αναπηρία.

Αμέσως μετά το σιδηροδρομικό δυστύχημα των Τεμπών της 28^{ης} Φεβρουαρίου 2023 ακολούθησε η ψήφιση του Ν. 5039/2023 («Μέτρα στήριξης των συγγενών των θυμάτων και των πληγέντων του σιδηροδρομικού δυστυχήματος των Τεμπών της 28^{ης} Φεβρουαρίου 2023, συνταξιοδοτική διάταξη, ρυθμίσεις για την ενίσχυση της ασφάλειας των συγκοινωνιών, διατάξεις για την ενίσχυση της ανάπτυξης, παρεμβάσεις για τον εκσυγχρονισμό της τουριστικής νομοθεσίας και άλλες επείγουσες διατάξεις» – ΦΕΚ Α΄ 83/3.4.2023) με σκοπό, μεταξύ άλλων, την στήριξη και αρωγή συγγενών θυμάτων και τραυματιών του δυστυχήματος, καθώς και την ενίσχυση της ασφάλειας των συγκοινωνιών. Οι σχετικές παρεμβάσεις αφορούσαν στα άρθρα 290Α (με προσθήκη περιπτώσεων αναφορικά με την οδήγηση καθ' υπέρβαση του επιτρεπομένου ορίου ταχύτητας και την οδήγηση οχήματος στην Λωρίδα Έκτακτης Ανάγκης εκτός των περιπτώσεων αποκλειστικού προορισμού της), 291 (προσθήκη στις περιπτώσεις επικίνδυνων παρεμβάσεων στην συγκοινωνία μέσων σταθερής τροχιάς, πλοίων και αεροσκαφών της «αφαίρεσης εξοπλισμού λειτουργίας, κίνησης, ηλεκτροδότησης ή ασφάλειας» και τροποποίηση ποινής), 374 (αναβάθμιση εις περιωπήν κακουργήματος της αφαίρεσης πράγματος προορισμένου ως εκ της θέσεως ή της κατασκευής του για την εξυπηρέτηση της λειτουργίας ή

την ασφάλεια της συγκοινωνίας μέσω των σταθερής τροχιάς, πλοίων ή αεροσκαφών [άρθρο 374 παρ. 1 στοιχ. β], της αφαίρεσης πράγματος που αποτελεί τμήμα εξοπλισμού δικτύου μεταφοράς ή διανομής ηλεκτρικής ενέργειας ή δικτύου αποχέτευσης ομβρίων και ακαθάρτων υδάτων [άρθρο 374 παρ. 1 στοιχ. β], καθώς και της κλοπής η οποία τελέστηκε από πρόσωπο που διαπράττει κλοπές κατ' επάγγελμα [άρθρο 374 παρ. 1 στοιχ. ε]) και 394Α (προσθήκη παραγράφου 2, ώστε να τιμωρείται σε βαθμό κακουργήματος η αποδοχή και διάθεση των προϊόντων του εγκλήματος του νέου στοιχείου β' της παραγράφου 1 του άρθρου 374 ΠΚ), με ανάλογη προσαρμογή διατάξεων των άρθρων 4 και 39 του Ν. 4557/2018 για την νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.

Ακολούθησε η ψήφιση του Ν. 5090/2024 («Παραμβάσεις στον Ποινικό Κώδικα και τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας για την επιτάχυνση και την ποιοτική αναβάθμιση της ποινικής δίκης – Εκσυγχρονισμός του νομοθετικού πλαισίου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας» – ΦΕΚ Α' 30/23.2.2024). Όπως επισημαίνεται στο άρθρο 2 του εν λόγω νόμου, ο νομοθέτης προέβη στην τροποποίηση διατάξεων του Ποινικού Κώδικα, «προκειμένου η εφαρμογή τους να συμβάλλει [...] στην ενίσχυση της εγκληματοπροληπτικής λειτουργίας της ποινής μέσω των αρχών της γενικής και ειδικής πρόληψης». Με τον Ν. 5090/2024 αυξήθηκε το ανώτατο όριο ποινής της πρόσκαιρης κάθειρξης από δεκαπέντε σε είκοσι έτη, αυστηροποιήθηκαν οι ποινές επί εγκλημάτων τα οποία στον νόμο χαρακτηρίζονται ως εγκλήματα «μείζονος ποινικής απαξίας» (όπως ο εμπρησμός δάσους), ετέθησαν αυστηρότερες προϋποθέσεις για την αναστολή της ποινής («προκειμένου», όπως αναγράφεται στον ίδιο τον νόμο, «οι ποινές και επί πλημμελημάτων να εκτίονται μέσω των εναλλακτικών τρόπων έκτισης της κοινωφελούς εργασίας και της μετατροπής της ποινής σε χρηματική, αλλά και με πραγματική έκτιση σε σωφρονιστικό κατάστημα, όταν το δικαστήριο το κρίνει αναγκαίο»), ενώ θεσπίστηκε και ευθύνη νομικών προσώπων για αδικήματα δωροδοκίας, «προκειμένου να αντιμετωπιστούν αποτελεσματικά, μέσω των μηχανισμών του ποινικού δικαίου, φαινόμενα διαφθοράς, σε συμπλήρωση του ήδη υπάρχοντος πλαισίου για την καταπολέμηση της διαφθοράς στα φυσικά

πρόσωπα». Τέλος, καταργήθηκε το άρθρο 362 ΠΚ για την λεγόμενη «απλή» δυσφήμιση, καθώς και το άρθρο 98 του Ν. 4623/2019 περί της αναστολής της κοινωφελούς εργασίας.

Με τον Ν. 5108/2024 («Ενοποίηση του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας, χωροταξική αναδιάρθρωση των δικαστηρίων της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης και άλλες διατάξεις» – ΦΕΚ Α΄ 65/2.5.2024) ο νομοθέτης παρενέβη στο άρθρο 237 παρ. 4 στοιχ. γ΄ ΠΚ, ώστε, όπως επισημαίνεται στην Αιτιολογική Έκθεση, «ρητώς να τιμωρείται υπό τους όρους του άρθρου αυτού η παθητική δωροδοκία που τελείται από δικαστές, ενόρκους ή διαιτητές άλλων κρατών σχετικά με την άσκηση των δικαστικών τους καθηκόντων».

Με τον Ν. 5151/2024 («Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό της διαχείρισης αποβλήτων, τη βελτίωση του πλαισίου εξοικονόμησης ενέργειας, την ανάπτυξη των έργων ενέργειας και την αντιμετώπιση πολεοδομικών ζητημάτων» – ΦΕΚ Α΄ 173/4.11.2024) τροποποιήθηκε η παράγραφος 3 του άρθρου 122 ΠΚ, με την πρόβλεψη συναρμοδιότητας Υπουργών (πέραν της αρμοδιότητας του Υπουργού Δικαιοσύνης), προκειμένου να εξασφαλιστεί η επιτυχής υλοποίηση των αναμορφωτικών μέτρων που προβλέπονται στο εν λόγω άρθρο.

Ευρείας κλίμακας παρεμβάσεις πραγματοποιήθηκαν στο κείμενο του Ποινικού Κώδικα με τον Ν. 5172/2025 («Αντιμετώπιση νέων μορφών βίας κατά των γυναικών – Ενσωμάτωση της Οδηγίας [ΕΕ] 2024/1385 – Πρόσθετες ρυθμίσεις στον νόμο περί ενδοοικογενειακής βίας – Αναδιοργάνωση των ιατροδικαστικών υπηρεσιών – Ενίσχυση της λειτουργίας της Eurojust – Μέτρα για την προστασία των ανηλίκων και την καταπολέμηση της εγκληματικότητας – Δικονομικές διατάξεις αρμοδιότητας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων και άλλες ρυθμίσεις» – ΦΕΚ Α΄ 10/29.1.2025). Με αυτόν:

- προβλέφθηκε (διά της προσθήκης εδαφίων γ΄ και δ΄ στην παράγραφο 1 του άρθρου 110 ΠΚ) το δικαίωμα του προσώπου που είχε δηλώσει παράσταση προς υποστήριξη της κατηγορίας για ρητώς οριζόμενα στον νόμο κακούργηματα που ενέχουν στοιχεία βίας ή στρέφονται κατά της γενετήσιας ελευθερίας να καταθέσει γραπτό υπόμνημα προς το συμβούλιο πλημμελειοδικών το οποίο είναι αρ-

μόδιο να αποφασίσει για την χορήγηση ή μη υφ' όρον απόλυσης στον καταδικασθέντα·

- παρασχέθηκε (διά της προσθήκης παραγράφου 5 στο άρθρο 124 ΠΚ) η δυνατότητα στο δικάσαν δικαστήριο να αντικαταστήσει, εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του άρθρου 127 ΠΚ, τα αναμορφωτικά μέτρα με κατ' οίκον έκτιση της ποινής ή με παροχή κοινωνωφελούς εργασίας, ή ακόμη και με την ποινή του περιορισμού σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων, για πράξη που, αν την τελούσε ανήλικος, θα ήταν κακούργημα·

- αντικαταστάθηκε το εικοστό πέμπτο έτος ως ηλικιακό όριο για την αυτοδίκαιη παύση των αναμορφωτικών μέτρων από το εικοστό τρίτο (άρθρο 130 παρ. 1 εδ. β' ΠΚ)·

- ρυθμίστηκε η ειδική μορφή υποκίνησης αορίστου αριθμού προσώπων μέσω διαρροής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα με την χρήση της τεχνολογίας πληροφοριών και επικοινωνιών (doxing), με την προσθήκη παραγράφου 2Α στο άρθρο 184 ΠΚ·

- τροποποιήθηκε η παράγραφος 2 του άρθρου 231 ΠΚ, ώστε η λόγος απαλλαγής από την ποινή του προσώπου που τελεί υπόθαλψη υπέρ οικείου του από υποχρεωτικός να είναι δυνητικός, ενώ στο ίδιο άρθρο προστέθηκαν και παράγραφοι 3 και 4 με τις οποίες τυποποιούνται σε ποινικά αδικήματα πράξεις παρεμπόδισης της δικαιοσύνης (με αντίστοιχη προσαρμογή του τίτλου του άρθρου 231 ΠΚ)·

- μεταβλήθηκε σημαντικά το περιεχόμενο του άρθρου 313 ΠΚ περί συμπλοκής, καθώς η επέλευση θανάτου ή βαριάς σωματικής βλάβης έπαψε να αποτελεί εξωτερικό όρο του αξιοποίνου του βασικού αδικήματος (αρκούσης της πρόκλησης επικίνδυνης σωματικής βλάβης ανθρώπου) και αποτελεί πλέον τμήμα διακεκριμένης εγκληματικής παραλλαγής, ενώ τυποποιήθηκε και ιδιαίτερως διακεκριμένη παραλλαγή, τιμωρούμενη σε βαθμό κακούργημα, αν στην πράξη συμμετείχαν πρόσωπα τα οποία έκαναν χρήση όπλου και (σωρευτικά) επήλθε θάνατος ή βαριά σωματική βλάβη ανθρώπου (άρθρο 313 εδ. β' ΠΚ)·

- τροποποιήθηκε το άρθρο 315 ΠΚ για τον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων, με την πρόβλεψη και διακεκριμένης εγκληματικής παραλλαγής τιμωρούμενης σε βαθμό κακούργημα·

- εισήχθη το αδίκημα της «διευκόλυνσης επαιτείας» (άρθρο 323B ΠΚ)·
- τυποποιήθηκε ως αυτοτελές αδίκημα (στο άρθρο 330 παρ. 2 ΠΚ) ο «καταναγκαστικός γάμος», προβλέφθηκε δε και ιδιαιτέρως επιβαρυντική περίπτωση με κριτήρια τον τόπο σύναψης του γάμου ή του συμφώνου συμβίωσης, το πρόσωπο του δράστη, τον αριθμό των δραστών και τα μέσα που χρησιμοποιήθηκαν για τον εξαναγκασμό·
- ενσωματώθηκε στο άρθρο 333 ΠΚ (περί απειλής) το άρθρο 6 της Οδηγίας 2024/1385 για την εγκληματοποίηση της «παρενοχλητικής κυβερνοπαρακολούθησης», ενώ αυστηροποιήθηκε και η προβλεπόμενη κύρωση·
- προστέθηκε παράγραφος 5 στο άρθρο 337 ΠΚ (προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας), με την οποία τυποποιείται το έγκλημα της κυβερνοπαρακολούθησης με ενσωμάτωση του άρθρου 7 περ. γ' της Οδηγίας 2024/1385·
- τυποποιήθηκε σε ποινικό αδίκημα η πράξη όποιου εξωθεί ή παρασύρει ανήλικο νεότερο των δεκαπέντε ετών να παρακολουθεί, μέσω της χρήσης της τεχνολογίας των πληροφοριών και επικοινωνιών, γενετήσια πράξη μεταξύ άλλων, ή να παρίσταται σε αυτήν, χωρίς την συμμετοχή του ιδίου στην πράξη (άρθρο 339 παρ. 3 ΠΚ)·
- τροποποιήθηκε η παράγραφος 2 του άρθρου 360 για την παραμέληση εποπτείας ανηλίκου, αναφορικά με την ποινική ευθύνη των υποκειμένων τέλεσης του γνησίου εγκλήματος παραλείψεως της παραγράφου 1, ενώ προστέθηκε παράγραφος 3, με την οποία τυποποιήθηκε η ευθύνη για το ίδιο αδίκημα και του δικαστικού συμπαράστατή στην περίπτωση της πλήρους στερητικής δικαστικής συμπαράστασης·
- τέλος, τροποποιήθηκαν τα άρθρα 381 και 405 ΠΚ για την έμπρακτη μετάνοια και την ικανοποίηση του παθόντος.

Ακολούθησαν νομοθετικές παρεμβάσεις με τον Ν. 5187/2025 στα άρθρα 105 (αναφορικά με την κατάργηση της υποχρέωσης για κάλυψη του κόστους των ηλεκτρονικών μέσων επιτήρησης από τον επιτηρούμενο) και 187Γ (αναφορικά με τα ευνοϊκά μέτρα που λαμ-

βάνονται υπέρ των υπαιτίων πράξεων που σχετίζονται με το οργανωμένο έγκλημα και την τρομοκρατία).

Η παρούσα 29^η έκδοση του Ποινικού Κώδικα κατέστη αναγκαία μετά τις νομοθετικές μεταβολές που επήλθαν με τους νόμους 5224/2025, 5271/2026 και 5326/2026.

Με τον Ν. 5224/2025 διευρύνθηκε η αντικειμενική υπόσταση του εγκλήματος της διατάραξης της λειτουργίας υπηρεσίας (άρθρο 168), ώστε σε αυτήν να περιλαμβάνονται και πράξεις τελούμενες σε χώρο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (παρ. 5)· παράλληλα, τυποποιείται διακεκριμένη εγκληματική παραλλαγή, διωκόμενη σε βαθμό κακουργήματος, για την τέλεση της πράξης εντός χώρου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από δύο ή περισσότερους που έχουν οργανωθεί και οπλοφορούν, εφόσον αυτή συνδέεται με πρόκληση τουλάχιστον επικίνδυνης σωματικής βλάβης ή σημαντικής φθοράς ξένης ιδιοκτησίας και έχει ως αποτέλεσμα την διακοπή ή ματαίωση νόμιμης ακαδημαϊκής ή φοιτητικής δραστηριότητας (παρ. 6). Με τον ίδιο νόμο διευρύνεται και το έγκλημα του άρθρου 184 με την προσθήκη παραγράφου 5, ώστε σε αυτό να περιλαμβάνεται η παρότρυνση, η υποκίνηση, η ενθάρρυνση ή η διευκόλυνση, με οποιονδήποτε τρόπο και ιδίως μέσω διαδικτύου ή δημόσιας δήλωσης, πράξεων διατάραξης της ακαδημαϊκής λειτουργίας ή βίας ή απειλής βίας σε βάρος μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας, ενώ τυποποιείται και διακεκριμένη εγκληματική παραλλαγή στην περίπτωση κατά την οποία οι ανωτέρω πράξεις είχαν ως άμεσο επακόλουθο την τέλεση εγκλημάτων εντός χώρων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ή κατά μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας και η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα από άλλη ποινική διάταξη.

Με τον Ν. 5271/2026 προστέθηκε νέο άρθρο 378Α με τίτλο «φθορά έργων τέχνης και συλλεκτικών αντικειμένων», πράξη η οποία τιμωρείται ακόμη και όταν τελείται από αμέλεια (παρ. 2), ενώ εισάγεται και διακεκριμένη παραλλαγή τιμωρούμενη σε βαθμό κακουργήματος για την δόλια φθορά έργων τέχνης και συλλεκτικών αντικειμένων αξίας ανώτερης των 120.000 ευρώ, που έγινε στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης ή από δύο ή περισσότερους ενωμένους για την τέλεσή της (παρ. 3).

Τέλος, με τον Ν. 5326/2026 αυξήθηκε από είκοσι πέντε σε τριάντα έτη η ελάχιστη διάρκεια πραγματικής παραμονής σε κατάσταση κράτησης, προκειμένου να θεμελιωθεί δικαίωμα υφ' όρον απόλυσης για καταδικασθέντα που εκτίει περισσότερες ποινές ισόβιας κάθειρξης (άρθρο 105B παρ. 6 εδ. δ' ΠΚ). Επίσης, εισήχθη διακεκριμένη μορφή μαστροπείας, τιμωρούμενη σε βαθμό κακουργήματος, όταν η πράξη τελείται από δύο ή περισσότερους και για την διευκόλυνση ή συγκάλυψή της χρησιμοποιείται νόμιμη οικονομική δραστηριότητα, ιδίως η υλικοτεχνική και ψηφιακή της υποδομή (άρθρο 349 παρ. 3 εδ. β' ΠΚ).

Ο Ν. 5090/2024 χαρακτηριζόταν από το γεγονός ότι η έναρξη ισχύος του δεν ήταν ενιαία για όλες τις διατάξεις. Για άλλες από αυτές η έναρξη ισχύος τοποθετείτο στην 1.5.2024, για άλλες στην 1.7.2024 και για άλλες συνέπιπτε με την δημοσίευση του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (23.2.2024). Για την υποβοήθηση του αναγνώστη σε υποσημείωση μνημονεύεται η έναρξη ισχύος σε κάθε άρθρο (ή παράγραφο) όπου περιέχεται έστω και μία διάταξη τροποποιούμενη με τον Ν. 5090/2024. Η ίδια τακτική ακολουθείται έκτοτε για όλες τις νομοθετικές μεταβολές στο κείμενο του Ποινικού Κώδικα οι οποίες επήλθαν με τους νόμους που ακολούθησαν. Στον πόδα των καθ' έκαστον άρθρων παρατίθεται σχετική νομοθεσία.

Με αφορμή τις νομοθετικές μεταβολές των τελευταίων ετών κρίνεται σκόπιμη μια επισήμανση που αφορά στον τρόπο με τον οποίο το νομοθετικό κείμενο αποτυπώνεται στο ψηφισθέν από την Βουλή των Ελλήνων σχέδιο νόμου που προωθείται προς δημοσίευσιν στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (και εν τέλει δημοσιεύεται σε αυτήν). Έχει παγιωθεί η πρακτική, ο νομοθέτης να περιγράφει εν συντομία σε ένα «προοίμιο» τοποθετημένο στα κατ' ιδίαν άρθρα το ακριβές σημείο της διάταξης (είτε του στοιχείου / της περίπτωσης, είτε του εδαφίου, είτε της παραγράφου, είτε του άρθρου – κατά περίπτωση) στο οποίο χωρεί η νομοθετική μεταβολή και εν συνεχεία να παραθέτει το πλήρες κείμενο της αντίστοιχης νομοθετικής οντότητας, όπως αυτή «διαμορφώνεται» με την ενσωμάτωση των οικείων νομοθετικών μεταβολών. Η πρακτική αυτή ακολουθείται σε συμμόρφωση με το άρθρο 59 («Ειδικοί κανόνες σύνταξης νομοσχεδίων») παρ. 3 εδ. α' του Ν. 4622/2019 («Επιτελικό Κράτος:

οργάνωση, λειτουργία και διαφάνεια της Κυβέρνησης, των κυβερνητικών οργάνων και της κεντρικής δημόσιας διοίκησης» – ΦΕΚ Α΄ 133/7.8.2019), σύμφωνα με το οποίο «Σε περίπτωση νομοθετικής μεταβολής, κατά την οποία αντικαθίστανται, τροποποιούνται, προστίθενται ή παρεμβάλλονται άρθρα, παράγραφοι, λέξεις ή καταργούνται ισχύουσες διατάξεις, αναφέρεται ολόκληρο το άρθρο ή Κεφάλαιο, όπως διαμορφώνεται τελικά». Παρατηρείται, ωστόσο, ενίοτε το φαινόμενο, οι νομοθετικές μεταβολές (αντικατάσταση/τροποποίηση, απάλειψη/διαγραφή ή προσθήκη λέξεων ή φράσεων) που πράγματι περιλαμβάνονται στο νέο νομοθετικό κείμενο (όπως αυτό δημοσιεύεται στο ΦΕΚ μετά την «διαμόρφωσή» του) να μην εξαντλούνται σε αυτές που έχουν επισημανθεί στην «εισαγωγική φράση», η οποία τίθεται στην αρχή κάθε άρθρου, αλλά στο νομοθετικό κείμενο να εντοπίζονται και άλλες –διόλου ασήμαντες– διαφοροποιήσεις, χωρίς μάλιστα την παρενθετική επισήμανση ότι το επίμαχο νομοθετικό κείμενο (άρθρο, παράγραφος κ.λπ.) «μετά από νομοτεχνικές βελτιώσεις διαμορφώνεται ως εξής».

Έτσι, π.χ., στην αρχή του άρθρου 14 του Ν. 5023/2023 απαντά η εισαγωγική φράση: «Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 123 ΠΚ οι λέξεις “πάσχει από” αντικαθίστανται από τη λέξη “έχει”, πριν από τις λέξεις “οργανική νόσο” διαγράφεται η λέξη “από” και το άρθρο 123 διαμορφώνεται ως εξής» [...]. Η διατύπωση αυτή δημιουργεί την εντύπωση ότι η περιγραφή των νομοθετικών μεταβολών είναι εξαντλητική και όχι ενδεικτική. Ωστόσο, το κείμενο του άρθρου 123, όπως αυτό δημοσιεύεται στο ΦΕΚ μετά την «διαμόρφωσή» του, διαφέρει ουσιωδώς από το προηγούμενο (προ του Ν. 5023/2023) κείμενο του ιδίου άρθρου κατά δύο, τουλάχιστον, επιπλέον σημεία: Πρώτον, ο όρος «ψυχική διαταραχή» (άρθρο 123 παρ. 1 εδ. α΄ ΠΚ) έχει αντικατασταθεί από τον όρο «ψυχική ασθένεια» και δεύτερον, ο όρος «Μονάδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» (άρθρο 123 παρ. 2 ΠΚ) έχει αντικατασταθεί από τον όρο «Μονάδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης». Επίσης, στο νέο κείμενο έχει αλλάξει η παραγραφοποίηση του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1. Αυτές οι διαφοροποιήσεις έχουν ενσωματωθεί στο δημοσιευμένο κείμενο χωρίς να περιγράφονται στο «προοίμιο» του άρθρου 14 του Ν. 5023/2023.

Προφανώς, το ισχύον κείμενο είναι αυτό που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ως –κατόπιν, δήθεν, των επιμέρους αναθεωρήσεων– τελικώς «διαμορφωθέν» στο σύνολό του, ανεξαρτήτως του αν σε αυτό περιέχονται και τροποποιήσεις μη περιγραφόμενες στην εισαγωγική φράση.

Σημειωτέον, επίσης, ότι η νομοθετική πρακτική να παρατίθεται ως τελικώς διαμορφωθέν κείμενο νόμου άλλοτε μόνο το τμήμα της εκάστοτε τροποποιούμενης νομοθετικής οντότητας (με την επισημάνση ότι η συγκεκριμένη οντότητα «διαμορφώνεται ως εξής») και άλλοτε το σύνολο του άρθρου, ακόμη και σε περιπτώσεις στις οποίες οι επίμαχες τροποποιήσεις αφορούν σε ένα τμήμα (μόνον) αυτού, φέρνει –όχι σπάνια– τον ερμηνευτή του δικαίου σε αμηχανία. Π.χ. στο άρθρο 68 του Ν. 5039/2023 (ΦΕΚ Α΄ 83/3.4.2023) αναφέρονται τα εξής (η *έμφαση* του επιμελητή της παρούσας έκδοσης): «Άρθρο 68. Διακεκριμένη κλοπή – Τροποποίηση άρθρου 374 Ποινικού Κώδικα. Στην παρ. 1 του άρθρου 374 του Ποινικού Κώδικα (ν. 4619/2019, Α΄ 95) επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) προστίθενται περ. βΑ΄ και βΒ΄, β) το διαζευκτικό «ή» διαγράφεται πριν από την περ. δ΄ και τίθεται μετά από την ίδια περίπτωση, γ) προστίθεται περ. ε΄ και το άρθρο 374 διαμορφώνεται ως εξής:». Εν συνεχεία παρατίθεται το κείμενο *αποκλειστικώς της παραγράφου 1* του άρθρου 374 ΠΚ, *όχι όμως και της παραγράφου 2*, ως τελικώς διαμορφωθέν κείμενο του άρθρου 374 ΠΚ, χωρίς οποιαδήποτε αναφορά στην δεύτερη παράγραφο του άρθρου. Επισημαίνεται ότι στο (προηγούμενο) άρθρο 66 του ίδιου νόμου, με το οποίο επίσης γίνονται προσθήκες αποκλειστικώς στην παράγραφο 1 του άρθρου 290Α, ο δε νομοθέτης ολοκληρώνει την εισαγωγική περίοδο του κειμένου του άρθρου με την (αντίστοιχη) φράση «και το άρθρο 290Α διαμορφώνεται ως εξής», παρατίθεται το σύνολο του άρθρου 290Α, συμπεριλαμβανομένης της παραγράφου 2 (βλ. και την προαναφερθείσα διάταξη του άρθρου 59 παρ. 3 εδ. α΄ του Ν. 4622/2019). Σε κάθε περίπτωση, στην παρούσα έκδοση του Ποινικού Κώδικα η παράγραφος 2 του άρθρου 374 διατηρείται αναλλοίωτη, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν ανακύπτει ερμηνευτικό πρόβλημα αναφορικά με την ισχύ της μετά την θέση σε εφαρμογή του Ν. 5039/2023.

Πέραν των όσων ήδη αναφέρθηκαν, στο κείμενο του Ποινικού Κώ-

δικα δεν σπανίζει η εκ παραδρομής χρήση λέξεων ή εκφράσεων που αποκλίνουν από το επιθυμητό (για τον νομοθέτη) γράμμα του νόμου. Ασφαλώς, στα καθήκοντα του επιμελητή ενός νομοθετικού κειμένου δεν εμπίπτει και η διατύπωση προτάσεων για την υπέρβαση των λεγόμενων «συντακτικών σφαλμάτων» ή αβλεψιών του νομοθέτη, κάτι που συνιστά ένα σύνθετο ζήτημα μεθοδολογίας του δικαίου. Όπου αυτό είναι δυνατόν, όμως, οι εσφαλμένες λεκτικές επιλογές επισημαίνονται σε υποσημείωση (π.χ. υπό το άρθρο 105B παρ. 6 ΠΚ, στο οποίο ο συντάκτης του νομοθετικού κειμένου αναφέρεται εκ παραδρομής σε ήδη καταργηθέν άρθρο του Ν. 4251/2014 – και μάλιστα η εσφαλμένη παραπομπή επαναλαμβάνεται εκ νέου στον Ν. 5326/2026)· αυτό, πάντως, δεν σημαίνει ότι οι εν λόγω επισημάνσεις έχουν χαρακτήρα εξαντλητικό.

Από την θέση σε ισχύ του νέου Ποινικού Κώδικα έως και τις τροποποιήσεις που επήλθαν με τον πρόσφατο Ν. 5326/2026 το κείμενο του Κώδικα έχει υποστεί διακόσιες ογδόντα επτά (287) νομοθετικές μεταβολές σε εκατόν εβδομήντα ένα (171) διαφορετικά άρθρα και τρεις (3) τίτλους κεφαλαίων του. Όλες οι νομοθετικές αυτές μεταβολές εμφανίζονται στον σχετικό «Πίνακα Νομοθετικών Μεταβολών», η αξία του οποίου, διαχρονικά, είναι αναμφισβήτητη, ιδίως σε μια κωδικοποίηση διατάξεων ουσιαστικού ποινικού δικαίου, δεδομένης της ισχύος της αρχής περί αναδρομικής εφαρμογής της διάταξης νόμου «που στη συγκεκριμένη περίπτωση οδηγεί στην ευμενέστερη μεταχείριση του κατηγορουμένου» (άρθρο 2 παρ. 1 ΠΚ).

Το κείμενο του Ποινικού Κώδικα είναι ενημερωμένο με όλες τις νομοθετικές μεταβολές έως και τον Ν. 5326/2026.

Θερμές ευχαριστίες οφείλω στον συνεργάτη μου *Δημήτρη Παυλίδη* για την σημαντική βοήθεια που μου παρείχε στην επικαιροποίηση των κειμένων.

Θωμάς Σάμιος
Σεπτέμβριος 2026

ΠΙΝΑΚΑΣ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΩΝ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ*

Άρθρο	Διάταξη με την οποία επήλθε νομοθετική μεταβολή
5	άρ. 3 Ν. 5090/2024
8	άρ. 4 Ν. 5090/2024 άρ. 3 Ν. 4947/2022 άρ. 1 Ν. 4855/2021 άρ. 95 παρ. 1 στοιχ. α'-β' Ν. 4623/2019 άρ. δεύτερο παρ. 2 στοιχ. α'-β' ΠΝΠ 27.6.2019
13	άρ. 4 Ν. 4947/2022
20	άρ. 95 παρ. 1 στοιχ. γ' Ν. 4623/2019 άρ. δεύτερο παρ. 2 στοιχ. γ' ΠΝΠ 27.6.2019
43	άρ. 2 Ν. 4855/2021
47	άρ. 5 Ν. 5090/2024
Τίτλος κεφ. 4 ^{ου} (ΓενΜ)	άρ. 95 παρ. 1 στοιχ. δ' Ν. 4623/2019 άρ. δεύτερο παρ. 2 στοιχ. δ' ΠΝΠ 27.6.2019
52	άρ. 6 Ν. 5090/2024
54	άρ. 7 Ν. 5090/2024
57	άρ. 8 Ν. 5090/2024 άρ. 1 παρ. 1 Ν. 4637/2019
69	άρ. 9 Ν. 5090/2024 άρ. 12 Ν. 5023/2023
72	άρ. 10 Ν. 5090/2024
79	άρ. 3 Ν. 4855/2021 άρ. 12 παρ. 1 Ν. 4637/2019
80	άρ. 11 Ν. 5090/2024 άρ. 4 Ν. 4855/2021 άρ. 1 παρ. 2 Ν. 4637/2019
80Α	άρ. 12 Ν. 5090/2024

* Με **έντονα στοιχεία** σημειώνονται οι νομοθετικές μεταβολές που επήλθαν με τους νόμους 5224/2025, 5271/2026 και 5326/2026.

Πίνακας νομοθετικών μεταβολών

340	άρ. 75 Ν. 4855/2021
342	άρ. 76 Ν. 4855/2021
343	άρ. 77 Ν. 4855/2021
344	άρ. 78 Ν. 4855/2021
345	άρ. 79 Ν. 4855/2021
346	άρ. 38 Ν. 4947/2022
348Α	άρ. 50 Ν. 5090/2024 άρ. 80 Ν. 4855/2021
348Γ	άρ. 51 Ν. 5090/2024
349	άρ. 85 Ν. 5326/2026 άρ. 81 Ν. 4855/2021
351Α	άρ. 82 Ν. 4855/2021
353	άρ. 83 Ν. 4855/2021
358	άρ. 52 Ν. 5090/2024
360	άρ. 31 Ν. 5172/2025 άρ. 84 Ν. 4855/2021
360Α	άρ. 85 Ν. 4855/2021
361	άρ. 53 Ν. 5090/2024
362	άρ. 136 στοιχ. α' Ν. 5090/2024
363	άρ. 54 Ν. 5090/2024
365	άρ. 55 Ν. 5090/2024
366	άρ. 56 Ν. 5090/2024
367	άρ. 136 στοιχ. α' Ν. 5090/2024
368	άρ. 57 Ν. 5090/2024
370Α	άρ. 10 Ν. 5002/2022
370Ε	άρ. 11 Ν. 5002/2022
370ΣΤ	άρ. 12 Ν. 5002/2022
372	άρ. 58 Ν. 5090/2024 άρ. 86 Ν. 4855/2021
374	άρ. 68 Ν. 5039/2023 άρ. 5 Ν. 4637/2019

ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ

(Ν. 4619/2019 – ΦΕΚ Α΄ 95/11.6.2019)

«Κύρωση του Ποινικού Κώδικα»

Άρθρο Πρώτο

Κυρώνεται σύμφωνα με το άρθρο 76 παρ. 6 του Συντάγματος ο Ποινικός Κώδικας, ο οποίος συντάχθηκε από τη νομοπαρασκευαστική επιτροπή που συγκροτήθηκε κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 74 παρ. 1α του ν. 4139/2013 «Νόμος περί εξαρτησιογόνων ουσιών και άλλες διατάξεις» (Α΄ 74), με την απόφαση 38882/18.5.2015 (ΦΕΚ τ. ΥΟΔΔ 375/26.5.2015) του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την απόφαση 80884/Φ.279/8.11.2018 (ΦΕΚ τ. ΥΟΔΔ 676/15.11.2018) και συμπληρώθηκε με διαδοχικές αποφάσεις του ίδιου Υπουργού, και έχει ως εξής:

ΠΡΩΤΟ ΒΙΒΛΙΟ: ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1ο Κεφάλαιο: Ο ποινικός νόμος

Ι. Βασικές αρχές

1 Καμία ποινή χωρίς νόμο. Έγκλημα δεν υπάρχει χωρίς νόμο που να ισχύει πριν από την τέλεση της πράξης και να ορίζει τα στοιχεία της καθώς και την επιβλητέα γι' αυτή ποινή.

2 Αναδρομική ισχύς του ηπιότερου νόμου. 1. Αν από την τέλεση της πράξης ως την αμετάκλητη εκδίκασή της ίσχυσαν περισσότερες διατάξεις νόμων, εφαρμόζεται αυτή που στη συγκεκριμένη περίπτωση οδηγεί στην ευμενέστερη μεταχείριση του κατηγορουμένου.

2. Αν μεταγενέστερος νόμος χαρακτήρισε την πράξη μη αξιόποινη (ανέγκλητη), παύει η εκτέλεση της ποινής που επιβλήθηκε καθώς και τα ποινικά επακόλουθά της, όπως και η εκτέλεση των μέτρων ασφαλείας.

3-4 [Καταργούνται]

54 Περιορισμός σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων¹⁰. Η διάρκεια του περιορισμού σε ειδικό κατάσταση κράτησης νέων δεν υπερβαίνει τα πέντε (5) έτη ούτε είναι κατώτερη των έξι (6) μηνών, αν για την πράξη που τελέστηκε ο νόμος απειλεί κάθειρξη ως δέκα (10) έτη. Αν η απειλούμενη κάθειρξη είναι ισόβια ή πρόσκαιρη ανώτερη από αυτήν του προηγούμενου εδαφίου, η διάρκεια του περιορισμού σε ειδικό κατάσταση κράτησης δεν υπερβαίνει τα δέκα (10) έτη ούτε είναι κατώτερη από δύο (2).

55 Παροχή κοινωνικού εγγράμμου. Η παροχή κοινωνικού εγγράμμου δεν μπορεί να έχει διάρκεια ανώτερη των επτακοσίων είκοσι ωρών ούτε να είναι κατώτερη των εκατό ωρών, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά.

56 [Καταργείται]

57 Χρηματική ποινή¹¹. 1. [Καταργείται].

2. Αν δεν ορίζεται διαφορετικά σε ειδικές διατάξεις, η χρηματική ποινή δεν μπορεί να είναι: α) κατώτερη από τριακόσια (300) ευρώ και ανώτερη από σαράντα χιλιάδες (40.000) ευρώ για πλημμελήματα, β) κατώτερη από πέντε χιλιάδες (5.000) ευρώ και ανώτερη από εκατόν είκοσι χιλιάδες (120.000) ευρώ για κακουργήματα.

3. [Καταργείται].

4. Με τον θάνατο του καταδικασθέντος διαγράφεται η χρηματική ποινή. Σε καμία περίπτωση δεν εκτελείται εναντίον των κληρονόμων του.

Σχετική νομοθεσία

• Στο άρθρο 137 παρ. 2 («Μεταβατικές διατάξεις») του **N. 5090/2024** (ΦΕΚ Α' 30/23.2.2024) ορίζονται τα εξής: «Χρηματικές ποινές που έχουν επιβληθεί σε ημερήσιες μονάδες ισούνται με το γινόμενο του αριθμού των ημερησίων μονάδων επί την τιμή μονάδας. Όπου στο ειδικό μέρος του Ποινικού Κώδικα γίνεται αναφορά σε χρηματική ποινή έως χίλιες ημερήσιες μονάδες, λογίζεται η χρηματική ποινή της περ. β) της παρ. 2 του άρθρου 57 του Ποινικού Κώδικα. – Όπου σε ειδικούς νόμους λογίζεται: α) χρηματική ποινή έως χίλιες (1.000) ημερήσιες μονάδες, ο προσδιορισμός του ύψους

10. Ενημέρωση: Ν. 5090/2024. Έναρξη ισχύος: 1.5.2024 (άρ. 138 παρ. 1).

11. Ενημέρωση: Ν. 5090/2024. Έναρξη ισχύος: 1.5.2024 (άρ. 138 παρ. 1).

της χρηματικής ποινής γίνεται σύμφωνα με το ελάχιστο και μέγιστο ύψος χρηματικής ποινής της παρ. 2 του άρθρου 57 του Ποινικού Κώδικα ανεξαρτήτως του είδους του εγκλήματος, β) χρηματική ποινή άνω των χιλίων (1.000) ημερησίων μονάδων, η επιβαλλόμενη χρηματική ποινή δεν μπορεί να είναι κατώτερη από είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ και ανώτερη από ένα εκατομμύριο ευρώ (1.000.000) ευρώ».

58 [Καταργείται]

II. Παρεπόμενες ποινές

59 Γενική διάταξη. Παρεπόμενες ποινές είναι: α) η αποστέρηση θέσεων και αξιωμάτων, β) η απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος, γ) η αφαίρεση άδειας οδήγησης ή εκμετάλλευσης μεταφορικού μέσου, δ) η δημοσίευση καταδικαστικής απόφασης και ε) η δήμευση.

60 Αποστέρηση θέσεων και αξιωμάτων. 1. Αν ο υπαίτιος καταδικάστηκε σε ποινή κάθειρξης, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλει αποστέρηση της δημόσιας θέσης ή του δημόσιου ή αυτοδιοικητικού αξιώματος που κατέχει, εφόσον η πράξη του συνιστά βαριά παράβαση των καθηκόντων του.

2. Η αποστέρηση επέρχεται μόλις η απόφαση γίνει αμετάκλητη.

61-64 [Καταργούνται]

65 Απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος. 1. Αν ο υπαίτιος διέπραξε έγκλημα με βαριά παράβαση των καθηκόντων του επαγγέλματός του, για την άσκηση του οποίου απαιτείται ειδική άδεια της αρχής, και εφόσον του επιβλήθηκε ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον δύο ετών, το δικαστήριο μπορεί να απαγορεύσει την άσκηση του επαγγέλματος αυτού για χρονικό διάστημα από ένα μήνα έως δύο έτη.

2. Η απαγόρευση άσκησης επαγγέλματος αρχίζει μόλις η απόφαση γίνει αμετάκλητη και η διάρκειά της, εφόσον ο δράστης κρατείται, υπολογίζεται από την επομένη της ημέρας κατά την οποία απολύεται από τη φυλακή.

66 Αφαίρεση άδειας οδήγησης ή εκμετάλλευσης μεταφορικού μέσου. 1. Αν ο υπαίτιος διέπραξε έγκλημα που έχει άμεση σχέση με την οδήγηση ή την εκμετάλλευση μεταφορικού μέσου και εφόσον του επι-

κράτησης αφαιρείται από άλλες ποινές, εφόσον επιβάλλονται για εγκλήματα που διαπράχθηκαν πριν από την κράτηση.

3. Η αρμόδια αρχή για την εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων αφαιρεί από την ποινή τον χρόνο κράτησης που μεσολάβησε από την έκδοση της απόφασης έως τότε που αυτή έγινε αμετάκλητη.

4. Όταν επιβάλλεται μόνο χρηματική ποινή ή ποινή παροχής κοινωνωφελούς εργασίας για το έγκλημα για το οποίο ο καταδικασθείς είχε κρατηθεί, αφαιρούνται από την ποινή που του επιβλήθηκε οι ημερήσιες μονάδες¹⁷ που αντιστοιχούν στον χρόνο κράτησης.

82Α Έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά ή σε βάρος ανηλίκου ή αδυνάμου προσώπου¹⁸. Εάν έχει τελεστεί έγκλημα κατά παθόντος, η επιλογή του οποίου έγινε λόγω των χαρακτηριστικών φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκείας, αναπηρίας, γενετήσιου προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου, το πλαίσιο ποινής διαμορφώνεται ως εξής:

α) Στην περίπτωση πλημμελήματος, που τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα (1) έτος, το ελάχιστο όριο της ποινής αυξάνεται κατά έξι (6) μήνες. Στις λοιπές περιπτώσεις πλημμελημάτων, το ελάχιστο όριο αυτής αυξάνεται κατά ένα (1) έτος.

β) Στην περίπτωση κακουργήματος το ελάχιστο όριο ποινής αυξάνεται κατά δύο (2) έτη.

Το παραπάνω πλαίσιο ποινής εφαρμόζεται και όταν τελείται έγκλημα με δόλο σε βάρος ανηλίκου ή προσώπου που δεν μπορεί να υπερασπίσει τον εαυτό του και δεν προβλέπεται βαρύτερο πλαίσιο ποινής από άλλη διάταξη.

II. Μείωση της απειλούμενης ποινής

83 Μειωμένη ποινή¹⁹. Όπου στον νόμο προβλέπεται μειωμένη ποινή χωρίς άλλον προσδιορισμό, το πλαίσιο της καθορίζεται ως

17. Με το άρθρο 8 του Ν. 5090/2024 καταργήθηκε ο τρόπος υπολογισμού της χρηματικής ποινής σε ημερήσιες μονάδες και επανήλθε το σύστημα της απευθείας επιμέτρησης του ύψους της χρηματικής ποινής σε χρήμα.

18. Ενημέρωση: Ν. 5090/2024. Έναρξη ισχύος: 1.5.2024 (άρ. 138 παρ. 1).

19. Ενημέρωση: Ν. 5090/2024. Έναρξη ισχύος: 1.5.2024 (άρ. 138 παρ. 1).

II. Απόλυση καταδίκου υπό όρο

105B Απόλυση υπό τον όρο της ανάκλησης³¹. 1. Όσοι καταδικάστηκαν σε στερητική της ελευθερίας ποινή μπορούν να απολυθούν υπό τον όρο της ανάκλησης, σύμφωνα με τις πιο κάτω διατάξεις, εφόσον έχουν εκτίσει: α) σε περίπτωση φυλάκισης τα δύο πέμπτα (2/5) αυτής³² ή πρόσκαιρης κάθειρξης τα τρία πέμπτα (3/5) αυτής, β) σε περίπτωση πρόσκαιρης κάθειρξης για τα εγκλήματα του δευτέρου εδαφίου της παρ. 6, τα τέσσερα πέμπτα (4/5) αυτής και γ) σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης τουλάχιστον είκοσι (20) έτη. 2. Για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης δεν απαιτείται να έχει καταστεί η καταδίκη αμετάκλητη. 3. Στην περίπτωση που συντρέχουν σωρευτικά περισσότερες ποι- νές, ο καταδικασθείς μπορεί να απολυθεί αν έχει εκτίσει το άθροι- σμα των τμημάτων των ποινών, που προβλέπεται στην παρ. 1. Σε κάθε περίπτωση, ο καταδικασθείς μπορεί να απολυθεί αν έχει εκτί- σει είκοσι πέντε (25) έτη και όταν το παραπάνω άθροισμα υπερβαί- νει το όριο αυτό. 4³³. Αν ο καταδικασθείς εργάζεται, κάθε ημέρα εργασίας υπολογί- ζεται σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις της σωφρονιστικής νομο- θεσίας. Κάθε ημέρα κράτησης κρατουμένων που έχουν ημιπληγία ή παραπληγία, σκλήρυνση κατά πλάκας ή έχουν υποβληθεί σε ε- πέμβαση μεταμόσχευσης καρδιάς, ήπατος, νεφρού ή μυελού των οστών ή είναι φορείς του συνδρόμου επίκτητης ανοσοποιητικής ανεπάρκειας ή έχουν κακοήγη νεοπλασμάτα ή νεφρική ανεπάρ- κεια για την οποία γίνεται τακτική αιμοκάθαρση ή φυματίωση κατά τη διάρκεια της θεραπείας της, υπολογίζεται ευεργετικά ως δύο (2) ημέρες εκτιώμενης ποινής. Το ίδιο ισχύει και για: α) κρατουμένους

31. Ενημέρωση: Ν. 5090/2024. Έναρξη ισχύος: 1.5.2024 (άρ. 138 παρ. 1).

32. Στο (τροποποιητικό του άρθρου 105B ΠΚ) άρθρο 24 του Ν. 5090/2024 ορίζονται τα εξής: «Στο άρθρο 105B του Ποινικού Κώδικα επέρχονται οι εξής αλλαγές: α) η περ. α) της παρ. 1 τροποποιείται ως προς τον απαιτού- μενο χρόνο έκτισης της ποινής στην περίπτωση φυλάκισης [...]». Τέτοια τροποποίηση δεν περιελήφθη τελικώς στο κείμενο του νόμου (στο άρθρο 105B παρ. 1 στοιχ. α', ως προς την φυλάκιση), όπως αυτό «διαμορφώνεται» στο σύνολό του με το εν λόγω άρθρο του Ν. 5090/2024.

33. Ενημέρωση: Ν. 5023/2023. Έναρξη ισχύος: 17.2.2023 (άρ. 27).

με ποσοστό αναπηρίας πενήντα τοις εκατό (50%) και άνω, που δεν μπορούν να εργαστούν, εφόσον κρίνεται ότι η παραμονή τους στο κατάστημα κράτησης καθίσταται ιδιαίτερα επαχθής λόγω αδυναμίας αυτοεξυπηρέτησης, β) κρατούμενους με ποσοστό αναπηρίας εξήντα επτά τοις εκατό (67%) και άνω, γ) κρατούμενους στους οποίους απαγορεύεται ύστερα από γνωμάτευση από Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας (ΚΕ.Π.Α.) η ανάληψη εργασίας ή απασχόλησης που μπορεί βάσιμα να προκαλέσει σοβαρή και μόνιμη βλάβη στην υγεία τους, δ) κρατούμενους οι οποίοι νοσηλεύονται σε θεραπευτικά καταστήματα ή νοσοκομεία εφόσον η νοσηλεία τους έχει διαρκέσει τουλάχιστον τέσσερις (4) μήνες, ε) κρατούμενες μητέρες για όσο διάστημα έχουν μαζί τους τα ανήλικα τέκνα τους, στ) κρατούμενους που συμμετέχουν σε θεραπευτικό πρόγραμμα ψυχικής απεξάρτησης από ναρκωτικά εγκεκριμένου, κατά το άρθρο 51 του ν. 4139/2013 οργανισμού και ζ) κρατούμενους για όσο διάστημα διαρκεί η κράτησή τους σε χώρους αστυνομικών τμημάτων ή αστυνομικών διευθύνσεων. Η διακρίβωση των ασθενειών του δεύτερου εδαφίου, καθώς και της αναπηρίας στις περ. α' και β' γίνεται με τη διαδικασία της παρ. 2 του άρθρου 105.

5. Για τη χορήγηση της υπό όρο απόλυσης, ως ποινή που εκτίθηκε θεωρείται αυτή που υπολογίστηκε ευεργετικά είτε κατά την προηγούμενη παράγραφο είτε κατά τις ειδικές διατάξεις που προβλέπουν αντίστοιχο υπολογισμό.

6³⁴. Προκειμένου για ποινές κάθειρξης δεν μπορεί να χορηγηθεί στον καταδικασθέντα απόλυση υπό όρο, αν δεν έχει παραμείνει, δίχως τον ευεργετικό υπολογισμό, στο σωφρονιστικό κατάστημα για χρονικό διάστημα ίσο με τα δύο πέμπτα (2/5) της ποινής που του επιβλήθηκε και, σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης, δεκαέξι (16) έτη. Προκειμένου για ποινές κάθειρξης που επιβλήθηκαν για τα κακουργήματα των άρθρων 22 και 23 του ν. 4139/2013, του άρθρου 30 του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης (ν. 4251/2014, Α' 80)³⁵, των άρθρων 134, 187, 187Α, των περ. γ' και

34. Ενημέρωση: Ν. 5326/2026. Έναρξη ισχύος: 4.6.2026 (άρ. 111 παρ. 1).

35. Ως προς την αναφορά της παραγράφου 6 στο άρθρο «30 του Κώδικα Μετανάστευσης και Κοινωνικής Ένταξης (ν. 4251/2014, Α' 80)» βλ. ήδη τον Ν. 5038/2023 («Κώδικας Μετανάστευσης» – ΦΕΚ Α' 81/1.4.2023), στο αρ-

δ' της παρ. 1 του άρθρου 265, της παρ. 1 του άρθρου 299, των άρθρων 323Α, 324, 380, 385, καθώς και γι' αυτά του 19^{ου} Κεφαλαίου του Ειδικού Μέρους του παρόντος Κώδικα, απόλυση υπό όρο δεν μπορεί να χορηγηθεί στον καταδικασθέντα αν αυτός δεν έχει παραμείνει, δίχως τον ευεργετικό υπολογισμό, στο σωφρονιστικό κατάστημα για χρονικό διάστημα ίσο με τα τρία πέμπτα (3/5) της ποινής που του επιβλήθηκε, και σε περίπτωση ισόβιας κάθειρξης δεκαοχτώ (18) ετών. Το παραπάνω κατά περίπτωση χρονικό διάστημα προσαυξάνεται κατά το ένα τρίτο (1/3) των λοιπών ποινών που τυχόν έχουν επιβληθεί, στην περίπτωση που αυτές συντρέχουν σωρευτικά. Σε κάθε περίπτωση, όμως, ο καταδικασθείς μπορεί να απολυθεί αν έχει παραμείνει στο κατάστημα είκοσι (20) έτη και αν εκτίει περισσότερες ποινές ισόβιας κάθειρξης, αν έχει παραμείνει τριάντα (30) έτη. Στις περιπτώσεις συνολικής ποινής πρόσκαιρης κάθειρξης για τα εγκλήματα του δεύτερου εδαφίου που όπως επιβλήθηκε υπερβαίνει κατά τουλάχιστον δέκα (10) έτη το ανώτατο όριο της συνολικής ποινής κάθειρξης, η υφ' όρον απόλυση δύναται να χορηγείται, εφόσον ο κατάδικος έχει εκτίσει πραγματικά δεκαεπτά (17) έτη.

Σχετική νομοθεσία

• Στο άρθρο 59 («Απόλυση αλλοδαπών κρατουμένων που εκτίουν ποινή φυλάκισης, υπό τον όρο της επιστροφής τους») του **Ν. 5275/2026** (ΦΕΚ Α' 17/6.2.2026) ορίζονται τα εξής: «1. Αλλοδαποί κρατούμενοι, οι οποίοι, κατά τη δημοσίευση του παρόντος, εκτίουν ποινή φυλάκισης σε Σωφρονιστικό Κατάστημα, απολύονται υπό τον όρο της ανάκλησης, με διάταξη του εισαγγελέα πλημμελειοδικών του τόπου έκτισης της ποινής τους, υπό τον όρο της απομάκρυνσής τους από την ελληνική επικράτεια, σε εκτέλεση απόφασης επιστροφής και καταχώρισής τους στον κατάλογο των ανεπιθύμητων αλλοδαπών, σύμφωνα με τα άρθρα 7, 9 και 12 του ν. 5226/2025 (Α' 154) και τα άρθρα 76 και 82 του ν. 3386/2005 (Α' 212). – 2. Οι Προϊστάμενοι των Διευθύνσεων των Σωφρονιστικών Καταστημάτων ενημερώνουν εγγράφως και αμελλητί, μετά τη δημοσίευση του παρόντος, τον αρμόδιο εισαγγελέα πλημμελειοδικών, αναφορικά με τους αλλοδαπούς κρατούμενους που εκτίουν ποινή φυλάκισης στο Σωφρονιστικό Κατάστημα που προΐστανται. – Ο αρμόδιος εισαγγελέας πλημμελειοδικών παραγγέλλει στην αρμόδια

θρο 178 του οποίου ορίζεται ότι «Από την έναρξη ισχύος του παρόντος καταργούνται τα άρθρα 1 έως 138 του ν. 4251/2014 (Α' 80)».

αστυνομική αρχή τη διερεύνηση του εφικτού της επιστροφής τους και την προετοιμασία για την υλοποίησή της, μετά την έκδοση της απόφασης του άρθρου 7 του ν. 5226/2025, εφόσον απαιτείται. – 3. Αν βεβαιωθεί εγγράφως από την αρμόδια αστυνομική αρχή το εφικτό της επιστροφής του αλλοδαπού κρατουμένου, εκδίδονται άμεσα: α) διάταξη από τον αρμόδιο εισαγγελέα πλημμελειοδικών, με την οποία διατάσσονται η απόλυση του κρατουμένου από το Σωφρονιστικό Κατάστημα, για την εκτέλεση της απόφασης επιστροφής του και η σύλληψή του, σε περίπτωση εντοπισμού του στην ελληνική επικράτεια, μετά την απομάκρυνσή του από αυτήν και στη συνέχεια, β) απόφαση επιστροφής του, σύμφωνα με το άρθρο 7 του ν. 5226/2025, από την αρμόδια αστυνομική αρχή, εφόσον απαιτείται. – 4. Μετά από την απόλυση από το Σωφρονιστικό Κατάστημα και μέχρι την απομάκρυνσή του από την ελληνική επικράτεια, ο αλλοδαπός κρατούμενος τίθεται υπό διοικητική κράτηση σε Προαναχωρησιακό Κέντρο Κράτησης, σύμφωνα με τα άρθρα 16 και 17 του ν. 5226/2025. – 5. Αν δεν ολοκληρωθεί η απομάκρυνση του αλλοδαπού από την ελληνική επικράτεια, για οποιονδήποτε λόγο, εντός των νόμιμων προθεσμιών ή καταστεί μεταγενέστερα αδύνατη, η ισχύς της διάταξης απόλυσης παύει αυτοδικαίως και ο αλλοδαπός κρατείται εκ νέου σε Σωφρονιστικό Κατάστημα, κατόπιν σχετικής παραγγελίας του αρμοδίου εισαγγελέα πλημμελειοδικών, για την έκτιση του υπολοίπου της ποινής του. – Ο χρόνος της διοικητικής κράτησης αυτού δεν υπολογίζεται ως χρόνος έκτισης της ποινής. – Αν γίνουν δεκτές οι αντιρρήσεις του αλλοδαπού κρατουμένου κατά των αποφάσεων του τέταρτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθρου 16 του ν. 5226/2025 ή τα ένδικα βοηθήματα του άρθρου 14 του ιδίου νόμου, η αρμόδια αστυνομική αρχή ενημερώνει εγγράφως και αμελλητί τον αρμόδιο εισαγγελέα πλημμελειοδικών και εφαρμόζονται το πρώτο και το δεύτερο εδάφιο. – 6. Σε κάθε περίπτωση επανεισόδου του αλλοδαπού στην ελληνική επικράτεια, μετά από την εκτέλεση της απόφασης επιστροφής του, η διάταξη απόλυσής του θεωρείται αυτοδικαίως ανακληθείσα και ο αλλοδαπός εκτίει το υπόλοιπο της ποινής του σε Σωφρονιστικό Κατάστημα, χωρίς να εφαρμόζεται το άρθρο 105B του Ποινικού Κώδικα (ν. 4619/2019, Α' 95). – Η ποινή του πρώτου εδαφίου εκτίεται αθροιστικά με οποιαδήποτε άλλη ποινή συντρέχει στο στάδιο της εκτέλεσης».

106 Προϋποθέσεις για τη χορήγηση της απόλυσης. ¹³⁶. Η απόλυση υπό όρο μπορεί να μην χορηγηθεί αν κριθεί ότι η διαγωγή του καταδικασθέντος, κατά την έκτιση της ποινής του, σε συνδυασμό

36. Ενημέρωση: Ν. 5090/2024. Έναρξη ισχύος: 1.5.2024 (άρ. 138 παρ. 1).

μα κράτησης νέων ένα (1) επιπλέον έτος σε σχέση με τα οριζόμενα στο άρθρο 129 παρ. 1 και 4. Το ίδιο ισχύει αν, κατά το χρόνο που κατέστη η καταδίκη αμετάκλητη, είχε ήδη χορηγηθεί η απόλυση υπό όρο κατ' άρθρο 129, χωρίς όμως να έχει παρέλθει το χρονικό διάστημα που αναφέρεται στο άρθρο 129 παρ. 7. Δεν εφαρμόζεται το προηγούμενο εδάφιο, αν κατά τον χρόνο που κατέστη η καταδίκη αμετάκλητη, είχε ήδη χορηγηθεί η απόλυση υπό όρο κατ' άρθρο 129 χωρίς να έχει ανακληθεί, με αποτέλεσμα να θεωρείται η ποινή για την οποία χορηγήθηκε η απόλυση ήδη εκτιθείσα κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 129 παρ. 7.

7. Η παρ. 7 του άρθρου 129 ισχύει και στην περίπτωση αυτή.

130 **Εκδίκαση μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους.** ¹⁴⁸. Η παρ. 1 του άρθρου 126 εφαρμόζεται και για ανηλίκους που τέλεσαν αξιόποινη πράξη πριν τη συμπλήρωση του δέκατου πέμπτου έτους και εισάγονται σε δίκη μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους. Στην περίπτωση αυτή τα αναμορφωτικά μέτρα παύουν αυτοδικαίως όταν ο υπαίτιος συμπληρώσει το εικοστό τρίτο έτος της ηλικίας του.

2. Η διάταξη του άρθρου 127 παρ. 1 εφαρμόζεται και για τους ανηλίκους που τέλεσαν αξιόποινη πράξη μετά τη συμπλήρωση του δέκατου πέμπτου έτους της ηλικίας τους και εισάγονται σε δίκη μετά τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους. Το εδ. β' της προηγούμενης παραγράφου ισχύει και στην περίπτωση αυτή.

3. Αν το δικαστήριο κρίνει ότι η επιβολή αναμορφωτικών ή θεραπευτικών μέτρων δεν είναι επαρκής και ότι ο περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων, μολονότι αναγκαίος για τον ποινικό σωφρονισμό του καταδικασθέντος, δεν είναι πλέον σκόπιμος λόγω της ηλικίας του, μπορεί να διατάξει την έκτιση της ποινής σε σωφρονιστικό κατάστημα. Στην περίπτωση αυτή ο καταδικασθείς κρατείται χωριστά από τους άλλους ενήλικους καταδίκους.

4. Την απόφαση αυτή μπορεί να λάβει το δικαστήριο του τόπου έκτισης της ποινής και μετά τον εγκλεισμό στο ειδικό κατάστημα κράτησης νέων, ύστερα από αίτηση της διεύθυνσης του καταστήματος ή του αρμόδιου εισαγγελέα, μετά από ακρόαση των ανωτέ-

48. Ενημέρωση: Ν. 5172/2025. Έναρξη ισχύος: 29.1.2025 (άρ. 98).

ρω και του καταδικασθέντος. Όταν ο καταδικασθείς συμπληρώνει το 21^ο έτος της ηλικίας του, και στη συνέχεια ανά έτος, το ίδιο δικαστήριο εξετάζει και αυτεπαγγέλτως αν συντρέχει περίπτωση έκτισης της ποινής σε σωφρονιστικό κατάστημα.

Σχετική νομοθεσία

• Στο άρθρο 11 («Ειδική μεταχείριση στην περίπτωση στέρησης της ελευθερίας [άρθρο 12 παρ. 1, 2, 3, 4, 6 Οδηγίας]») του **N. 4689/2020** («Ενσωμάτωση στην ελληνική νομοθεσία των Οδηγιών [ΕΕ] 2016/800, 2017/1371, 2017/541, 2016/1919, 2014/57/ΕΕ, κύρωση του Μνημονίου Διοικητικής Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξεως της Κυπριακής Δημοκρατίας, τροποποιήσεις του ν. 3663/2008 [Α' 99] προς εφαρμογή του Κανονισμού [ΕΕ] 2018/1727 και άλλες διατάξεις» – ΦΕΚ Α' 103/27.5.2020) ορίζονται τα εξής: «1. Νεαροί κρατούμενοι και των δύο φύλων, οι οποίοι έχουν συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο (15^ο) έτος και δεν έχουν συμπληρώσει το εικοστό πρώτο (21^ο) έτος της ηλικίας τους και στους οποίους έχει επιβληθεί προσωρινή κράτηση ή ποινικός σωφρονισμός, κρατούνται σε ειδικά καταστήματα κράτησης νέων, στα οποία εφαρμόζονται εξειδικευμένα προγράμματα μορφωτικού και επαγγελματικού χαρακτήρα. – 2. Ανήλικοι δράστες που έχουν συλληφθεί επ' αυτοφώρω ή σε βάρος των οποίων έχει εκτελεσθεί ένταλμα σύλληψης ή βιαίας προσαγωγής, κρατούνται σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους των αστυνομικών τμημάτων, εκτός εάν κρίνεται ότι αυτό δεν εξυπηρετεί το υπέρτατο συμφέρον τους ή εάν, σε εξαιρετικές περιστάσεις, αυτό δεν είναι πρακτικά δυνατό, υπό την προϋπόθεση ότι οι ανήλικοι κρατούνται μαζί με ενηλίκους με τρόπο συμβατό με το υπέρτατο συμφέρον τους. – 3. Οι νεαροί κρατούμενοι επιτρέπεται να παραμένουν στα ειδικά γι' αυτούς καταστήματα ή τμήματα, μέχρι τη συμπλήρωση του εικοστού πέμπτου έτους της ηλικίας τους, εάν αυτό κρίνεται αναγκαίο από την Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών (Κ.Ε.Μ.), μετά από πρόταση του Συμβουλίου Φυλακής, προς ολοκλήρωση των μορφωτικών ή επαγγελματικών προγραμμάτων, τα οποία παρακολουθούν, εφόσον οι ίδιοι δείχνουν ενδιαφέρον και η παραμονή τους στο κατάστημα δεν προκαλεί προβλήματα στην κοινή διαβίωση και την ομαλή λειτουργία του καταστήματος. – 4. Ο ανήλικος κρατούμενος επικοινωνεί το συντομότερο δυνατό, κατά την αστυνομική προανάκριση και κατά το στάδιο της προδικασίας ή της κύριας διαδικασίας, με τον έχοντα τη γονική μέριμνα αυτού γονέα ή ένα από τα πρόσωπα των άρθρων 5 και 14, εφόσον η συνάντηση αυτή συνάδει με τις ανακριτικές και επιχειρησιακές ανάγκες. – Η παρούσα παράγραφος δεν θίγει τον ορισμό άλλου κατάλληλου ενήλικα δυνάμει των άρθρων 5 ή 14».

δεν συμμορφώθηκε σε προσωρινή διαταγή ή διάταξη δικαστικής απόφασης πολιτικού δικαστηρίου ή σε εισαγγελική διάταξη, που αφορούν τη ρύθμιση της νομής ή της κατοχής, την άσκηση της γονικής μέριμνας, την επικοινωνία με το τέκνο και τη ρύθμιση της χρήσης της οικογενειακής στέγης και της κατανομής των κινητών μεταξύ συζύγων ή την απαγόρευση προσέγγισης και επικοινωνίας μεταξύ προσώπων, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία (3) έτη ή χρηματική ποινή. Με την ίδια ποινή τιμωρείται και όποιος δεν συμμορφώθηκε σε συμφωνία που επικυρώθηκε από συμβολαιογράφο κατά το άρθρο 1441 του Αστικού Κώδικα ή παραβιάζει πρακτικό διαμεσολάβησης που αφορούν στην επικοινωνία των ανήλικων τέκνων.

2. [Καταργείται].

3. Όποιος εν γνώσει ματαιώνει την εκτέλεση της ποινής ή του μέτρου ασφαλείας που επιβλήθηκε σε άλλον τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία (3) έτη ή χρηματική ποινή. Η πράξη μένει ατιμώρητη αν ο υπαίτιος την τέλεσε υπέρ κάποιου οικείου του.

170 **Στάση.** 1. Όποιος με πρόθεση συμμετέχει σε συγκεντρωμένο πλήθος που διαπράττει με ενωμένες δυνάμεις κάποια από τις πράξεις του άρθρου 167 τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

2. Οι υποκινητές της στάσης, καθώς και εκείνοι που μεταχειρίστηκαν βία ή απειλές βίας ή βιαιοπραγήσαν, τιμωρούνται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών, αν άλλη διάταξη νόμου δεν τιμωρεί την πράξη με βαρύτερη ποινή.

Σχετική νομοθεσία

• Στο άρθρο 13 («Ποινικές κυρώσεις και αστική ευθύνη») του **N. 4703/2020** («Δημόσιες υπαίθριες συναθροίσεις και άλλες διατάξεις» – ΦΕΚ Α' 131/10.7.2020) ορίζονται τα εξής: «1. Όσοι αλλοιώνουν ή επιχειρούν να αλλοιώσουν με βιαιοπραγίες τον ειρηνικό χαρακτήρα δημόσιας υπαίθριας συνάθροισης τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών. – 2. Ο οργανωτής δημόσιας υπαίθριας συνάθροισης ευθύνεται για την αποζημίωση όσων υπέστησαν βλάβη της ζωής, της σωματικής ακεραιότητας και της ιδιοκτησίας από τους συμμετέχοντες στη δημόσια υπαίθρια συνάθροιση. Από την ευθύνη αυτή απαλλάσσεται, εάν είχε γνωστοποιήσει εγκαίρως τη διεξαγωγή της συνάθροισης και αποδεικνύει ότι έχει τηρήσει τις υποχρεώσεις του,

όπως αυτές αναφέρονται περιοριστικά στις περ. α', β' και γ' του άρθρου 4. – 3. Η διάταξη της παρ. 2 εφαρμόζεται αναλογικά και για τον οργανωτή της παρ. 3 του άρθρου 3».

171 [Καταργείται]

172 Ελευθέρωση φυλακισμένου. 1. Όποιος με πρόθεση ελευθερώνει φυλακισμένο ή άλλον που κρατείται νόμιμα με διαταγή της αρχής τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

2. Αν ο δράστης της πράξης της προηγούμενης παραγράφου είναι υπάλληλος επιφορτισμένος με τη φύλαξη ή άλλο πρόσωπο επιφορτισμένο με την υποχρέωση αυτή τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών. Αν η πράξη τελέστηκε από αμέλεια επιβάλλεται φυλάκιση έως έξι μήνες ή χρηματική ποινή, εφόσον ο δράστης ήταν επιφορτισμένος με τη φύλαξη αυτού που απέδρασε.

3. Ο εξ αμελείας υπαίτιος μένει ατιμώρητος αν με δική του προσπάθεια συλληφθεί εντός ενός μηνός εκείνος που απέδρασε.

173 Απόδραση κρατουμένου. 1. Φυλακισμένος που αποδρά τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος, που εκτίεται αθροιστικά, εκτός αν οικειοθελώς επιστρέψει στη φυλακή. Αν αποδράσει άλλος που νόμιμα κρατείται με διαταγή αρχής, επιβάλλεται φυλάκιση έως έξι μήνες ή χρηματική ποινή.

2. Η συμμετοχή σε απόδραση φυλακισμένου ή άλλου που νόμιμα κρατείται με διαταγή της αρχής τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη. Αν ο δράστης είναι υπάλληλος επιφορτισμένος με τη φύλαξη του πιο πάνω προσώπου ή άλλο πρόσωπο επιφορτισμένο με την υποχρέωση αυτή επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών.

173Α Παραβίαση περιορισμού κατ' οίκον με ηλεκτρονική επιτήρηση. 1. Όποιος, κατά τον χρόνο που τελεί υπό ηλεκτρονική επιτήρηση, με πρόθεση: α) αφαιρεί, καταστρέφει, φθείρει ή με οποιονδήποτε τρόπο επεμβαίνει στη συσκευή ή στο σύστημα ηλεκτρονικής επιτήρησης ή β) με οποιονδήποτε τρόπο αλλοιώνει τα συναφή με την επιτήρηση δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, τιμωρείται με φυλάκιση. Με την ίδια ποινή τιμωρείται όποιος, κατά τον χρόνο που τελεί υπό ηλεκτρονική επιτήρηση, εκμεταλλευόμενος βλάβη ή μη ορθή λειτουργία της συσκευής ή του συστήματος ηλεκτρονικής

σε μέρος των μεγάλων χειλέων του αιδοίου, των μικρών χειλέων του αιδοίου ή της κλειτορίδας σε βάρος των προσώπων της παρ. 1.

315Α **Εγκλήματα κατά της σωματικής ακεραιότητας υπαλλήλου – Ιδιαίτερα επιβαρυντική περίπτωση.** Η τέλεση των εγκλημάτων των άρθρων 308 έως 311 εναντίον υπαλλήλου κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας του ή για λόγους σχετικούς με την εκτέλεσή της συνιστά ιδιαίτερα επιβαρυντική περίπτωση.

Σχετική νομοθεσία

• Στο άρθρο 23 («Τέλεση εγκλημάτων σε βάρος εντεταλμένου Ελεγκτή Κομίστρου στα μέσα σταθερής τροχιάς και αστικών οδικών συγκοινωνιών») του **Ν. 5290/2026** (ΦΕΚ Α' 47/30.6.2026) ορίζονται τα εξής: «Για τα τελούμενα εγκλήματα των άρθρων 308 έως 311, περί απλής, επικίνδυνης, βαριάς και θανατηφόρας σωματικής βλάβης, 333, περί απειλής και 361, περί εξύβρισης του Ποινικού Κώδικα (ν. 4619/2019, Α' 95) σε βάρος εντεταλμένου ή ειδικώς εξουσιοδοτημένου Ελεγκτή Κομίστρου στα μέσα συγκοινωνιών σταθερής τροχιάς (Μετρό, Ηλεκτρικό Σιδηρόδρομο και Τραμ) και αστικών οδικών συγκοινωνιών, κατά την άσκηση των καθηκόντων του, ο τελευταίος θεωρείται υπάλληλος κατά την έννοια της περ. α) του άρθρου 13 του Ποινικού Κώδικα, εφαρμοζομένου του άρθρου 315Α του Ποινικού Κώδικα, περί εγκλημάτων κατά της σωματικής ακεραιότητας υπαλλήλου, και οι πράξεις αυτές διώκονται αυτεπαγγέλτως».

17ο Κεφάλαιο [Καταργήθηκε]

316-321 [Καταργήθηκαν]

18ο Κεφάλαιο: Εγκλήματα κατά της προσωπικής ελευθερίας

322 **Αρπαγή. 1.** Όποιος με εξαπάτηση, βία ή απειλή βίας συλλαμβάνει, απάγει ή παράνομα κατακρατεί άλλον, έτσι ώστε να τον αποστερεί από την προστασία της πολιτείας και ιδίως όποιος περιάγει άλλον σε ομηρία ή σε άλλη παρόμοια κατάσταση στέρησης της ελευθερίας, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη. Αν η πράξη έγινε με σκοπό να εξαναγκαστεί ο παθών ή κάποιος άλλος σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή για την οποία δεν υπάρχει υποχρέωσή του, επιβάλλεται κάθειρξη, εφόσον η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με βάση τους κανόνες της συρροής.

τίτλο, με τρόπο τέτοιο ώστε ο δικαιούχος να υποστεί στερήσεις ή να αναγκαστεί να δεχτεί την βοήθεια άλλων, τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα (1) έτος ή χρηματική ποινή.

359 Εγκατάλειψη εγκύου. Όποιος εγκαταλείπει σε απορία γυναίκα που έμεινε απ' αυτόν έγκυος και που λόγω της εγκυμοσύνης ή του τοκετού της δεν μπορεί να φροντίσει τον εαυτό της τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.

360 Παραμέληση της εποπτείας ανηλίκου – συμπαράστατουμένου¹⁰⁴. 1. Όποιος, ενώ έχει υποχρέωση εποπτείας ανηλίκου παραλείπει να τον παρεμποδίσει από την τέλεση αξιόποινης πράξης, τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα (1) έτος, αν δεν συντρέχει περίπτωση να τιμωρηθεί αυστηρότερα με άλλη διάταξη.

2. Αν ο υπαίτιος της παράλειψης είναι πρόσωπο που έχει την επιμέλεια του ανηλίκου και ιδίως γονέας, επιβάλλεται φυλάκιση έως τρία (3) έτη και χρηματική ποινή και σε περίπτωση που η πράξη ενέχει στοιχεία βίας και στρέφεται κατά ανηλίκου θύματος ή είναι πράξη που αν την τελούσε ενήλικος θα ήταν κακούργημα, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους και χρηματική ποινή τουλάχιστον δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ. Η τέλεση της ανωτέρω παράλειψης από πρόσωπα, υπό την επιμέλεια των οποίων έχει τεθεί ο ανήλικος σύμφωνα με τα άρθρα 122 και 123, συνιστά επιβαρυντική περίπτωση.

3. Με την ποινή της παρ. 1 τιμωρείται και όποιος του έχει ανατεθεί με προσωρινή διαταγή ή οριστική δικαστική απόφαση η δικαστική συμπαράσταση προσώπου που κηρύχθηκε ανίκανο για όλες τις δικαιοπραξίες (πλήρης στερητική δικαστική συμπαράσταση), όταν παραλείπει να τον παρεμποδίσει από την τέλεση αξιόποινης πράξης.

Σχετική νομοθεσία

• Στο άρθρο 2 παρ. 3 του **N. 1566/1985** (ΦΕΚ Α' 167/30.9.1985), όπως η παράγραφος 3 διαμορφώθηκε με το άρθρο 88 του Ν. 4871/2021 (ΦΕΚ Α' 246/10.12.2021), ορίζονται τα εξής: «Η φοίτηση είναι υποχρεωτική στο νηπιαγωγείο, στο δημοτικό σχολείο και στο γυμνάσιο, εφόσον ο μαθητής δεν έχει υπερβεί το 16ο έτος της ηλικίας του. Όποιος έχει την επιμέλεια ή την πραγματική φροντίδα του ανηλίκου και παραλείπει την εγγραφή ή την ε-

104. Ενημέρωση: Ν. 5172/2025. Έναρξη ισχύος: 29.1.2025 (άρ. 98).

ποπτεία του ως προς τη φοίτηση τιμωρείται με ποινή φυλάκισης μέχρι δύο (2) έτη και χρηματική ποινή».

360Α Παραβάσεις σχετικά με την υιοθεσία ανηλίκου. 1. Όποιος υιοθετεί ανήλικο με σκοπό να τον απασχολήσει σε δραστηριότητες επικίνδυνες για την υγεία του και τον απασχολεί σε αυτές, τιμωρείται, εφόσον δεν συντρέχει άλλη αξιόποινη πράξη που τιμωρείται βαρύτερα, με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους και χρηματική ποινή.

2. Με φυλάκιση και χρηματική ποινή τιμωρείται εκείνος που δίνει σε υιοθεσία το παιδί του, εκείνος που υιοθετεί, καθώς και εκείνος που μεσολαβεί στην υιοθεσία αποκομίζοντας ο ίδιος ή προσπορίζοντας σε άλλον αθέμιτο όφελος.

3. Εκείνος που τελεί κατ' επάγγελμα τις αξιόποινες πράξεις των προηγούμενων παραγράφων τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα (10) έτη και χρηματική ποινή.

21ο Κεφάλαιο: Εγκλήματα κατά της τιμής

361 Εξύβριση¹⁰⁵. 1. Όποιος, εκτός από τις περιπτώσεις της συκοφαντικής δυσφήμισης (άρθρο 363) προσβάλλει την τιμή άλλου με λόγο ή με έργο ή με οποιονδήποτε άλλον τρόπο, έχοντας τέτοιο σκοπό, τιμωρείται με φυλάκιση έως έξι (6) μήνες ή χρηματική ποινή. Αν τελεί την ανωτέρω πράξη δημόσια με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσω διαδικτύου, επιβάλλεται φυλάκιση έως ένα (1) έτος ή χρηματική ποινή και αν η προσβολή ανάγεται σε σχέσεις του ιδιωτικού ή του οικογενειακού βίου, επιβάλλεται φυλάκιση έως δύο (2) έτη ή χρηματική ποινή.

2. Η παρ. 4 του άρθρου 308 εφαρμόζεται και στην περίπτωση του πρώτου εδαφίου της παρ. 1.

Σχετική νομοθεσία

• Βλ. υπό το άρθρο 315Α.

361Α-361Β [Καταργούνται]

105. Ενημέρωση: Ν. 5090/2024. Έναρξη ισχύος: 1.5.2024 (άρ. 138 παρ. 1).

378 Φθορά ξένης ιδιοκτησίας. 1¹²². Όποιος καταστρέφει ή βλάπτει ξένο (ολικά ή εν μέρει) πράγμα ή με άλλον τρόπο καθιστά ανέφικτη τη χρήση του τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο (2) έτη ή χρηματική ποινή. Αν το πράγμα είναι μικρής αξίας ή η ζημία που προκλήθηκε είναι ελαφρά, ο υπαίτιος τιμωρείται με χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας. Αν το πράγμα είναι ιδιαίτερα μεγάλης αξίας ή τοποθετημένο σε δημόσιο χώρο ή η πράξη έγινε χωρίς πρόκληση από τον παθόντα, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή.

2. Με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή τιμωρείται ο υπαίτιος αν το αντικείμενο της πράξης που προβλέπεται στο εδάφιο α' της προηγούμενης παραγράφου είναι πράγμα που χρησιμεύει για κοινό όφελος ή καλλιτεχνικό ή ιστορικό μνημείο ή αν η φθορά έγινε με φωτιά ή με εκρηκτικές ύλες.

Σχετική νομοθεσία

• Στο άρθρο 24 («Φθορά σε πράγμα που εξυπηρετεί τη λειτουργία φορέων δημόσιων μεταφορών») του **N. 5290/2026** (ΦΕΚ Α' 47/30.6.2026) ορίζονται τα εξής: «Αν η φθορά του άρθρου 378 του Ποινικού Κώδικα (ν. 4619/2019, Α' 95) αφορά πράγμα που εξυπηρετεί τη λειτουργία φορέων, οι οποίοι διενεργούν δημόσιες επιβατικές σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές ή διαχειριστών υποδομής σιδηροδρομικών μεταφορών, επιβάλλονται: α) χρηματική ποινή από δέκα χιλιάδες (10.000) έως σαράντα χιλιάδες (40.000) ευρώ, ή β) παροχή κοινωφελούς εργασίας σύμφωνα με τα άρθρα 81, περί επιμέτρησης της ποινής της παροχής κοινωφελούς εργασίας και 104Α, περί μετατροπής της φυλάκισης σε κοινωφελή εργασία, του Ποινικού Κώδικα, η οποία παρέχεται στον παθόντα φορέα».

378Α Φθορά έργων τέχνης και συλλεκτικών αντικειμένων¹²³. **1.** Όποιος καταστρέφει, βλάπτει, ρυπαίνει, αλλοιώνει με οποιονδήποτε τρόπο τη μορφή ή καθιστά ανέφικτη ή δυσχερή τη χρήση έργου τέχνης ή συλλεκτικού αντικειμένου, το οποίο εκτίθεται ή φυλάσσεται σε κοινόχρηστους χώρους, εσωτερικούς ή εξωτερικούς χώρους του Δημοσίου, των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης, νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου και μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού ή εποπτευόμενων ή αναγνωρισμένων από αυτό, ή σε ο-

122. Ενημέρωση: Ν. 5090/2024. Έναρξη ισχύος: 1.5.2024 (άρ. 138 παρ. 1).

123. Ενημέρωση: Ν. 5271/2026. Έναρξη ισχύος: 30.1.2026 (άρ. 19).

A

Agent provocateur (☞ Προβοκάτορας ηθικός αυτουργός)

AIDS (☞ Σύνδρομο επίκτητης ανοσοποιητικής ανεπάρκειας)

Αγανάκτηση

- δικαιολογημένη αγανάκτηση ως λόγος απαλλαγής από την ποινή – επί απλής και εντελώς ελαφράς σωματικής βλάβης: 308 § 4
- επί εξυβρίσεως: 361 § 2

Αδελφοί

- οι αδελφοί ως οικείοι: 13 στοιχ. β
- γενετήσια πράξη μεταξύ αμφιθαλών ή ετεροθαλών αδελφών: 345 § 1

Άδικο

- το άδικο ως εννοιολογικό στοιχείο του εγκλήματος: 14 § 1
- άρση/αποκλεισμός του άδικου χαρακτήρα της πράξης: 20· 21· 22· 25· 304 § 4· 308 § 3· 371 § 4
- αδυναμία αποφυγής του αδικού: 33
- ανικανότητα αντίληψης του αδικού: 34
- αδυναμία επίκλησης λόγων άρσεως/αποκλεισμού του άδικου χαρακτήρα της πράξης: 322 § 5

Αδύναμα πρόσωπα / άτομα

- λόγος αύξησης της ποινής: 82Α εδ. β
- σωματική βλάβη: 312
- απειλή: 333 § 2

Αεροπλάνο / Αεροσκάφος

- αεροσκάφος με ελληνική εθνικότητα: 5 § 2

- διατάραξη της ασφάλειας αεροσκαφών: 291

- παρεμπόδιση ή διατάραξη της λειτουργίας κοινόχρηστης εγκατάστασης που εξυπηρετεί τα αεροπλάνα: 292

- αφαίρεση πράγματος προορισμένου για εξυπηρέτηση της συγκοινωνίας μέσων σταθερής τροχιάς, πλοίων ή αεροσκαφών (κλοπή): 374 § 1 στοιχ. β υπο-στοιχ. β

Αιμομιξία (☞ Γενετήσιες πράξεις)

Αίτηση για δίωξη εγκλήματος

- εκ μέρους ξένων κυβερνήσεων: 6 § 3· 7 § 2· 155

Ακεραιότητα της χώρας

- επιβουλή της ακεραιότητας της χώρας: 138
- ως εννοιολογικό στοιχείο του “κρατικού απορρήτου”: 149

Ακολασία

- προαγωγή ή εξώθηση κ.λπ. ανηλίκου στην πορνεία για την εξυπηρέτηση της ακολασίας άλλων (μαστροπεία): 349 § 1

Ακρωτηριασμός

- σοβαρός ακρωτηριασμός ως βαριά σωματική βλάβη: 310 § 2
- ακρωτηριασμός γυναικείων γεννητικών οργάνων: 315

Αλιεία

- στην αιγιαλίτιδα ζώνη και τα εσωτερικά ύδατα: 398

Αλλοδαπή

- εγκλήματα στην αλλοδαπή – ημεδαπών: 6
- αλλοδαπών: 7

- τιμωρούμενα πάντοτε κατά τους ελληνικούς ποινικούς νόμους: 8· 159 § 4· 159A § 4· 187 § 5· 236 § 4· 237 § 4· 348Δ
- ακαταδίωκτο εγκλημάτων που τελέσθηκαν στην αλλοδαπή: 9
- υπολογισμός ποινών που εκτίθηκαν στην αλλοδαπή: 10
- αναγνώριση αλλοδαπών ποινικών αποφάσεων επί καταδίκης Έλληνα στην αλλοδαπή: 11
- ενέργεια αλλοδαπής απόφασης στην άρση της αναστολής: 103

Αλλοδαποί

- εγκλήματα αλλοδαπών στην ημεδαπή: 5 § 1
- αλλοδαπός που ήταν ημεδαπός κατά την τέλεση της πράξης: 6 § 2
- εγκλήματα αλλοδαπών στην αλλοδαπή: 7
- εγκλήματα αλλοδαπών τιμωρούμενα πάντοτε κατά τους ελληνικούς νόμους: 8

Άμβλωση (☞ *Κύησης διακοπή*)

Αμέλεια

- εξ αμελείας υπέρβαση της άμυνας: 23
- πότε τιμωρούνται τα πλημμελήματα όταν τελούνται από αμέλεια: 26 εδ. β
- έννοια αμέλειας: 28
- άνευ συνειδήσεως αμέλεια: 28
- ενσυνείδητη αμέλεια: 28
- εξ αμελείας άγνοια των περιστάσεων που συνιστούν την πλάνη: 30 § 1 εδ. β

- αμέλεια και υπαίτια διατάραξη της συνείδησης: 35 § 3

Αμοιβαιότητα

- εξασφάλιση της αμοιβαιότητας ως προϋπόθεση δίωξης των εγκλημάτων των άρθρων 153-155: 156

Αμοιβή

- υπόσχεση αμοιβής για τέλεση εγκλήματος: 186
- εκδιδόμενα με αμοιβή πρόσωπα: 187Γ § 3· 323Α § 8
- γενετήσια πράξη με ανήλικο έναντι αμοιβής: 351Α
- παραβίαση του απορρήτου τηλεφωνικής επικοινωνίας και προφορικής συνομιλίας από δράστη που απέβλεπε στην είσπραξη αμοιβής: 370Α § 4

Άμυνα

- η άμυνα ως λόγος άρσεως του αδικού: 22 § 1
- έννοια άμυνας: 22 § 2
- κριτήρια του αναγκαίου μέτρου της άμυνας: 22 § 3
- υπέρβαση της άμυνας: 23
- υπαίτια κατάσταση άμυνας: 24

Αμυντική ικανότητα

- προσβολές της αμυντικής ικανότητας της χώρας: 143-144
 - υπηρεσία στον εχθρό: 143
 - υποστήριξη της πολεμικής δύναμης του εχθρού: 144

Ανάγκη

- κατάσταση ανάγκης (☞ *Κατάσταση ανάγκης*)
- επείγουσα ανάγκη: 110 § 4
- κοινή ανάγκη: 288 § 2· 293 § 3